

Број: 1541

Датум: 29.05.2025. године

АНАЛИЗА РАДА И КОРИШЋЕЊА ПРИМАРНЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ НА ТЕРИТОРИЈИ БРАНИЧЕВСКОГ ОКРУГА ЗА 2024. ГОДИНУ

ОРГАНИЗАЦИЈА И РАД ЗДРАВСТВЕНЕ СЛУЖБЕ НА НИВОУ ПРИМАРНЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ НА ТЕРИТОРИЈИ БРАНИЧЕВСКОГ ОКРУГА

1.1. Организациона структура

На територији Браничевског округа здравствена заштита становништва се обезбеђује на примарном нивоу организације здравствене службе, односно у домовима здравља, као и на секундарном нивоу, односно у општим болницама. Примарни ниво, представља први професионални ниво здравствене заштите који подразумева заштиту првог контакта, место где се пружа медицинска заштита (дијагноза, лечење и рехабилитација), као и низ активности које се односе на унапређење и очувања здравља и спречавања обољења.

Према Уредби о Плану мреже здравствених установа („Сл. Гласник РС” бр. 5/2020, 11/2020, 52/2020, 88/2020, 62/2021, 69/2021, 74/2021, 95/2021, 43/2023, 58/2023, 87/2023, 103/2023, 83/2024 и 101/2024), на територији Браничевског округа примарни ниво заштите у 2024. години обезбеђивали су самостални домови здравља: Велико Градиште, Голубац, Жабари, Жагубица, Кучево, Мало Црниће, као и домови здравља који су у саставу Здравствених центара (Дом здравља Петровац на Млави и Дом здравља Пожаревац са Огранком Костолац).

1.2. Показатељи функционисања примарне здравствене заштите на територији Браничевског округа

Основни показатељи функционисања примарне здравствене заштите су: покривеност и обезбеђеност популације здравственом заштитом, коришћење примарне здравствене заштите, оптерећеност кадра у примарној здравственој заштити као и показатељи садржаја рада, квалитета и ефикасности.

1.2.1. Покривеност и обезбеђеност популације

Просечна удаљеност институција примарне здравствене заштите од корисника на територији Браничевског округа креће се око 10 км, док је проценат популације за коју је обезбеђена ПЗЗ одговара укупном броју становника за територију округа (према Процени броја становника РЗС Србије на дан 30.06.2023. године, 154.950 становника).

Од укупног броја запослених радника (на одређено и неодређено време) на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, а који се финансирају из средстава РФЗО, који на дан 31.12.2024. године износи 1030 радника, њих 801 (77,8%) су здравствени радници и сарадници а 229 (22,2%) су административни и технички радници, што није у складу са новим Правилником о ближим условима за обављање здравствене делатности у

здравственим установама, где је дефинисан удео немедицинских радника у примарној здравственој заштити до 15,0% (табела 1).

Табела 1. Укупан број запослених радника (на одређено и неодређено време) који се финансирају из средстава РФЗО у домовима здравља Браничевског округа на дан 31.12.2024. године*

Дом здравља	ВИСОКА СТРУЧНА СПРЕМА							Виша стручна спрема	Средња стручна спрема	Стом. сестра/техничар	Немед. радници	УКУПНО
	ЛЕКАРИ			Стомато.	Фарм./Биохем.	Здрав. сарад.	УКУПНО					
	Свега	Опште медицине	Спец.									
В. Градиште	22	11	11	3	0	0	25	13	35	3	21	97
Голубац	12	6	6	2	0	0	14	4	31	2	16	67
Жабари	11	8	3	2	1	0	14	2	29	2	19	66
Жагубица	13	6	7	2	1	0	16	13	41	1	20	91
Кучево	17	13	4	2	0	1	20	4	42	2	21	89
М. Црниће	11	7	4	2	1	0	14	1	22	1	16	54
Петровац	23	14	9	6	0	2	31	8	45	7	26	117
Пожаревац	76	34	42	18	2	6	102	36	195	26	90	449
Свега	185	99	86	37	5	9	236	81	440	44	229	1030

*(Извор:Табела 6. Извештаја о реализацији плана. Укупан кадар у здравственим установама ПЗЗ на дан 31.12.2024. године)

Од укупног броја здравствених радника и сарадника (801) који су запослени на одређено и неодређено време и финансирају се из средстава РФЗО на нивоу примарне здравствене заштите на територији Браничевског округа, њих 236 (29,46%) су са високом стручном спремом а 565 (70,54%) са вишом и средњом стручном спремом (Табела 1.).

1.2.2. Коришћење примарне здравствене заштите

Коришћење примарне здравствене заштите на територији Браничевског округа посматрано је кроз: број прегледа/посета на једног становника/корисника и стопу коришћења.

Посматрајући рад и посете по службама у 2024. години, свих домова здравља Браничевског округа, анализа је показала да:

У оквиру *службе за здравствену заштиту предшколске деце* на нивоу Браничевског округа, у 2024. години, код лекара ван саветовалишта остварено је у просеку 7,7 посета на једно предшколско дете, а у саветовалишту је било 1,6 посета по једном детету док је код осталих медицинских радника било у просеку 1,4 посета по једном детету.

У *служби за здравствену заштиту школске деце* на нивоу Браничевског округа, у 2024. години било је у просеку 5,2 посете код лекара по једном школском детету и 0,8 посета код осталих медицинских радника.

У *служби за здравствену заштиту жена* на нивоу Браничевског округа, у 2024. години било је у просеку 0,42 посете код лекара ван саветовалишта, просечно 8,5 посета

лекару у саветовалишту за труднице и 0,1 посета саветовалишту жена генеративног доба (од 15 до 49 година), док је просечан број посета осталим медицинским радницима био 0,32 посете на једну жену.

У служби опште медицине на нивоу Браничевског округа, у 2024. години реализовано је код лекара у просеку 4,4 посете по једном одраслом кориснику а код осталих медицинских радника 3 посете по једном кориснику.

У служби здравствене заштите радника на нивоу Браничевског округа, у 2024. години остварено је код лекара у просеку 3,5 посета по једном запосленом/кориснику и код осталих медицинских радника 2,1 посета по једном запосленом/кориснику.

У служби здравствене заштите из области денталне медицине на нивоу Браничевског округа, у току 2024. године било је у просеку 0,47 посета стоматологу по једном становнику/кориснику, реализовано 0,07 пломбирања зуба по једном становнику и извађено је 0,05 зуба на једног корисника, док је протетских радова урађено 5,05 на 1000 одраслих становника.

Табела 2. Посете по службама остварене у оквиру домова здравља Браничевског округа 2024. године

Дом здравља	ПОСЕТЕ											УКУПНО
	зз предшколске деце		зз школске деце		зз жена		зз одраслих		зз радника		Стоматол. зз	
	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	Стоматол. ординација	
В. Градиште	6162	2112	8594	1316	5635	2482	68173	82853	0	0	8361	185688
Голубац	3930	526	4094	607	2413	611	36821	15795	0	0	3772	68569
Жабари	3110	688	3819	861	221	0	32498	19775	0	0	1093	62065
Жагубица	3868	377	5832	706	4326	1318	45979	19271	0	0	5121	86798
Кучево	4287	662	6213	880	2032	1262	67729	45520	0	0	1593	130178
М. Црниће	3191	266	3646	377	4684	2801	40975	19289	0	0	2729	77958
Петровац	11273	783	12538	575	7220	4507	71426	23223	26608	7825	13842	179820
Пожаревац	40698	6141	38858	5548	14468	8519	95820	42394	92883	58241	36631	440201
СВЕГА	76519	11555	83594	10870	40999	21500	459421	268120	119491	66066	73142	1231277

Стопа коришћења примарне здравствене заштите, посматрана је као збир свих посета службама примарне здравствене заштите (посете лекару, саветовалишту, осталим медицинским радницима и стоматолошкој служби) (табела 2.), у односу на укупан број становника. На основу такве анализе показало се да је на територији Браничевског округа сваки становник у 2024. години, у просеку, имао 7,9 посета службама примарне здравствене заштите на годишњем нивоу.

1.2.3. Оптерећеност кадра у примарној здравственој заштити

Оптерећеност кадра у примарној здравственој заштити на територији Браничевског округа анализирана је кроз укупан број посета по једном лекару, као и броја становника по једном лекару у примарној здравственој заштити.

Оптерећеност медицинских радника свих домова здравља Браничевског округа по службама у 2024. години приказана је у Табели 3.

Табела 3. Оптерећеност медицинских радника примарне здравствене заштите по службама на територији Браничевског округа у 2024.години

Редни број	СЛУЖБА	Посматрани период	Просечан број посета код лекара*	% од дефинисаних мера извршења	Просечан број посета код осталих мед.радника
1.	Здрав. заштита предшколске деце	годишње	4782.4	75.9	361,1
		дневно	22,8		1,7
		у једном сату	3,3		0,2
2.	Здрав. заштита школске деце	годишње	4644.1	73.7	472,6
		дневно	22,1		2,3
		у једном сату	3,2		0,3
3.	Здрав. заштита жена	годишње	2928.5	46.5	597,2
		дневно	13,9		2,8
		у једном сату	2,0		0,4
4.	Здрав. заштита одраслих	годишње	5890.0	80.1	1562,5
		дневно	28,0		7,4
		у једном сату	4,0		1,1
5.	Здрав. заштита радника	годишње	7966.1	108.4	1785,6
		дневно	37,9		8,5
		у једном сату	5,4		1,2
6.	Здрав. заштита из области денталне медицине	годишње	1976.8	80.4	
		дневно	9,4		
		у једном сату	1,3		

*Просечан број посета код лекара односи се на посете код лекара укупно, односно збир куративних и превентивних прегледа, док се просечан број посета код осталих медицинских радника односи само на куративне услуге.

Према приказаним подацима може се рећи да је оптерећеност здравствених радника на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, пре свега лекара била највећа, као и претходне године, у служби здравствене заштите радника са 7966 прегледа годишње, односно 38 прегледа дневно или 5 прегледа у једном сату. Највећа оптерећеност

осталих медицинских радника посматраног округа била је у служби здравствене заштите радника са по 1786 посета годишње, односно око 9 посета дневно или 1,2 посете у једном сату.

Према Правилнику о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе („Службени гласник РС” број 43/2006, 112/2009, 50/2010, 79/2011, 10/2012, 119/2012, 22/2013, 16/2018, 18/2022, 20/2023 и 87/2024), којим су дефинисане мере извршења у примарној здравственој делатности, подаци из Табеле 3. показију да су извршења лекара примарне здравствене заштите на територији Браничевског округа на годишњем нивоу, у већини служби нижа од дефинисаних норми (табела 3.).

Број становника по једном лекару у примарној здравственој заштити посматран је као однос укупног броја становника и броја лекара запослених на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу. На основу тако урађене анализе показало се да у Браничевском округу у просеку на једног лекара запосленог у примарној здравственој заштити долази око 838 становника ($154950/185=837,57$).

1.2.4. Рад службе лабораторијске дијагностике и хитне медицинске помоћи

У оквиру службе лабораторијске дијагностике домова здравља Браничевског округа који су рад поменуте слижбе приказали на нивоу примарне здравствене заштите (ДЗ Велико Градиште, ДЗ Голубац, ДЗ Жабари, ДЗ Жагубица, ДЗ Кучево, ДЗ Мало Црниће и ДЗ Пожаревац), у 2024. години посматран је укупан број остварених услуга. Услуге лабораторијске дијагностике за амбулантне пацијенте ДЗ Петровац на Млави су приказане у табели која се односи на ниво секундарне здравствене заштите, заједно са услугама за стационарне пацијенте, јер је ова служба организационо смештена на секундарни ниво.

Према годишњем извештају о извршењу Плана рада за 2024. годину, службе лабораторијске дијагностике на нивоу примарне здравствене заштите Браничевског округа, оствариле су укупно 1.314.579 анализа (Опште хематолошке анализе крви 185.641, Хематолошке анализе коагулације у крви, односно плазми 44.694, Биохемијске анализе у крви 9.674, Биохемијске анализе у серуму 881.599, Биохемијске анализе у урину 185.562, Биохемијске анализе у фецесу 4.191 и COVID услуге 3.218, што представља извршење од 98,57% у односу на планиране вредности.

Остварени обим лабораторијских услуга по осигураном лицу (коришћење) на нивоу округа, без ДЗ Петровац износи 10 услуга ($1.314.579/123.634*95%=10,01$).

У 2024. години на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, услуге лабораторије користило је укупно 92.891 осигураника, што је за 14,11% мање у односу на претходну годину.

У оквиру служби Хитне медицинске помоћи на територији Браничевског округа у 2024. години, реализовано је укупно 86.545 услуга, од којих су 37.602 прегледи лекара (на терену 4.185, први прегледи деце ради лечења 3.229, први прегледи одраслих ради лечења 30.129 и прегледи у циљу збрињавања особе изложене насиљу 59) и 48.943 дијагностичко терапијских услуга. На основу броја првих прегледа остварених у служби хитне медицинске помоћи на нивоу Браничевског округа у 2024. години ($33358/154950*1000=215,28$), може се рећи да је услуге хитне медицинске помоћи користило око 215 лица на 1000 становника.

У поређењу са претходном годином, у оквиру посматране службе, укупан број остварених лекарских прегледа је мањи за 12,2%; а дијагностичко терапијских услуга је мањи за 15,02%.

На територији Браничевског округа у 2024. години, у оквиру санитетског превоза пређено је укупно 1.151.883 километара (без медицинске пратње 832.543 км и са медицинском пратњом 319.340 км), што је за 9,34% више у поређењу са претходном годином.

ЗАКЉУЧАК

1. Укупан број запослених радника (на одређено и неодређено време) на нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, а који се финансирају из средстава РФЗО, на дан 31.12.2024. године био је 1030 радника, од којих су 801 (77,8%) здравствени радници и сарадници а 229 (22,2%) административни и технички радници, што није у складу са новим Правилником о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама, где је дефинисан удео немедицинских радника у примарној здравственој заштити до 15,0%.

2. У Браничевском округу на једног лекара запосленог у примарној здравственој заштити долази око 838 становника.

3. У току 2024. године, у просеку, сваки становник Браничевског округа имао је око 7,9 посета службама примарне здравствене заштите, на годишњем нивоу.

4. На нивоу примарне здравствене заштите у Браничевском округу, у току 2024. године, највећа оптерећеност лекара била је, као и претходне године, у служби здравствене заштите радника, са 7966 прегледа годишње, односно 38 прегледа дневно или 5 прегледа у једном сату. Највећа оптерећеност осталих медицинских радника била је у служби здравствене заштите радника са по 1786 посета годишње, односно 9 посета дневно или 1,2 посета у једном сату.

5. На основу броја извршених лабораторијских анализа, остварени обим услуга по осигураном лицу (коришћење) за ниво Браничевског округа, без ДЗ Петровац на Млави, у 2024. години, износи 10 лабораторијских услуга.

6. На основу броја првих прегледа остварених у служби хитне медицинске помоћи на нивоу Браничевског округа у 2024. години, може се рећи да је услуге хитне медицинске помоћи користило 215 лица на 1000 становника, што је за 11,2% мање у односу на претходну годину.

ПРЕДЛОГ МЕРА

- Интензивирати превентивни рад изабраног лекара и повећати обим превентивних прегледа свих категорија становништва (деца, жене, одрасло становништво, стара лица), као значајне мере у спречавању и раном откривању болести и поремећаја здравља.

- Обезбедити неопходан кадар за оптимални рад служби примарне здравствене заштите, кроз повећање броја лекара и медицинских сестара/техничара у оптерећеним службама.

- Омогућити континуирану едукацију за све здравствене раднике у области превентивне медицине и рада са хроничним пацијентима као и обуку административног кадра за примену дигиталних система у здравству.

- Унапредити активности промоције здравља и здравственог васпитања, нарочито активности које су усмерене на осетљиве категорије становништва, стварањем здравих окружења и афирмацијом здравих стилова живота.

- Унапредити рад саветовалишта за хроничне болеснике.

- Унапредити услуге заштите менталног здравља.

- Пружити већу подршку раду лекара превентивне медицине у заједници, тамо где људи живе и раде, тамо где се чува здравље народа у циљу сузбијања епидемија заразних болести. Уз здравствену заштиту жена, деце и одраслих особа као и здравствену заштиту из области поливалентне патронаже и кућног лечења са палијативним збрињавањем и здравствене неге, неопходно је акценат примарне здравствене заштите ставити на јачање основних функција превентивне здравствене заштите за све категорије становништва.

- Унапредити квалитет рада и размену информација између изабраног лекара и лекара специјалиста одређених грана медицине који раде на вишим нивоима организације здравствене службе.

- Трагати за одрживим моделима који могу обезбедити бољу доступност здравствене службе свим корисницима здравствене заштите.

Анализу сачинила:

др мед. Цвија Стојановић
специјалиста социјалне медицине

Центар за промоцију здравља,
анализу, планирање, организацију
здравствене заштите, информатику
и биостатистику у здравству

Помоћник директора
Прим. др мед. Сузана Петровић

Завод за јавно здравље Пожаревац
В.Д. Директор
др мед. Ана Јовановић